

Posudek magisterské diplomové práce:

**Petra Janouchová, Srovnání 1. a 2. athénské námořního spolku. FFUK
Praha 2011. Str. 126.**

Kol. Janouchová se ve své práci ujala nejjednoduššího, v každém případě ale záslužného úkolu – na základě dostupného pramenného materiálu, literárního a epigrafického, porovnat dvě athénské mocenské ambice klasického období, tedy 1. a 2. athénský námořní spolek. Záslužnost tématu je především v tom, že v dosavadním historickém bádání je v rámci tohoto srovnávání pozornost věnována jen jednotlivým aspektům, nikoliv komplexnímu postupu, o který se diplomandka v předloženém textu snaží. Je příznačné, že badatelé jsou většinou speciálně zaměřeni buď na 1. nebo na 2. spolek, „specialista“ na oba spolky prakticky neexistuje. Je nesporně kladem diplomandčina výkonu, že vedle samozřejmého posouzení a interpretace pramenné evidence dokázala kriticky konfrontovat i paralelní názory vyslovené k oběma spolkům v sekundární literatuře, s níž se v dostatečné míře seznámila.

Výklad je rozdělen do tří kapitol, vcelku přehledně (a v 2. a 3. kapitole i paralelně) tématicky strukturovaných. 1. kapitola je věnována (ve výběru) jednak informacím o literárních pramenech, s charakteristikou jejich výpovědní hodnoty pro dějiny spolků a vztahy mezi Athénany coby hégemonem a členy spolku (snad by bylo vhodnější uspořádat autory mluvící k 1. spolku a ty, kteří něco říkají k 2.), jednak nabízí kvalifikovaný, byť stručný přehled nejdůležitějších typů nápisné evidence, která je bezprostředním zdrojem informací pro „intimní“ fungování spolků (smlouvy, řešení krizí, finance...), k němuž literatura mnoho neříká. Problémy vyplývající z většinou fragmentárního dochování nápisů (datování, interpretace, rekonstrukce ...) autorka správně připomíná a ve vlastním výkladu se s nimi pak často vypořádává. V kapitole ještě najdeme stručné posouzení nejvýznamnějších prací moderních badatelů o jednotlivých spolkách.

Kapitola 2. je věnována rozboru okolností 1. athénské námořního spolku (s. 24-79), kapitola 3. tématu u 2. spolku (s. 80-113), vždy v obdobném schématu, což je pro komparativní účel práce jistě vhodné a pro čtenáře nakonec i ilustrativní. Diplomandka sleduje historickou podmíněnost vzniku spolků, samotný způsob vzniku spolků, organizaci a administrativu spolků, vztah Athén ke spojencům, politické krize spolků a jejich konce, v závěrečných partiích kapitol se věnuje podrobnému rozboru financování spolků a problematice velikosti spolkových flotil (spolkové loďstvo a počty lodí při některých taženích). Některé údaje autorka dává do grafické podoby. Už při pojednání 2. athénské námořního spolku může kol. Janouchová srovnávat praxi tohoto spolku se spolkem 1., mnohem početnějším a s mnohem tužším režimem Athén, své výsledky ze srovnávací studie pak souhrnně uvádí ve svém závěru (s. 114-118).

Hlavní rozdíly, které autorka vidí u 2. spolku oproti spolku 1.: spolek nevznikl jednorázovým smluvním aktem, nýbrž postupným přístupem dalších obcí ke „kostře“ Athény – Chios (ale dokladem už existence spolku je Aristotelův dekret 378/377 př.n.l., kterýžto rok bývá pokládán za rok „vzniku“ spolku); spolek měl athénským výnosem zajištěnu mnohem větší volnost autonomie (včetně ústavního režimu); Athény se podle všeho nepokoušely přeměnit tento spolek v říši („až na menší výstřelky...“ (str. 118; ale události na Samu líčené s. 94 n. jsou dosti dramatické!); 2. spolek zřejmě neměl spolkovou pokladnu, náklady námořních výprav hradily převážně Athény samy (zůstává ovšem problém zavedení *syntaxeis*, jejich stanovování a pravidelnost ve srovnání s občanskou *eisforou*; srov. obrovský tlak na spojence v době spojenecké války dle Busoltova propočtu, str. 111); řízení spolku bylo zřejmě po celé trvání spolku dvoukomorové (athénské instituce a spolkové synedrion). Je třeba ocenit metodicky velmi vyvážený přístup k interpretaci zvl. nápisného materiálu a

rozvážný odstup od řady moderních propočtů a odhadů k finanční situaci a nákladům (srov. Wilsonovy údaje s. 109nn.); pochválit lze autorčiny vlastní analýzy dokladů a moderních pojetí při celé řadě příležitostí, zvláště při interpretaci dílčích údajů k financování aktivit Athén nebo spolků (není vždy jasné zda v pramenech uváděných sumách jsou či nejsou započítány athénské příspěvky). Na diplomandku mám tyto dotazy: 1. Není rozpor v odstavci s. 72 týkajícím se pojmu epifora? 2. Jak si vysvětluje Eubúlův zázrak, když se přesměrováním toku peněz mezi státními pokladnami zvedne státní důchod téměř 5x (str. 112); 3. str. 107: jde opravdu o rabování na „nepřátelském území“, které popudilo spojence? 4. Str 118: je možné bez dalšího porovnávat výdajové sumy obou spolků? 5. Jsou nutně všichni spojenci „členy spolku“? (zvl. v době 2. spolku).

Jazykovou stránku autorčina výkladu lze po stylistické stránce pochválit, bohužel dojem silně kazí velký počet překlepů, na jejichž odstranění zřejmě kol. Janouchové – bohužel – nezbyl čas. Podchytil jsem je na stránkách práce, zde je postačí jen konstatovat. V textu jsou některé věcné omyly, či nedobré formulace, např. str. 29: Hérodotos nemůže být pramen pro „vznik spolku“; str. 48: zjetí a pak vzdání se? str.82: „uzavření Aristotelova dekretu“? str. 106: autorka nechává spolek existovat až do r. 323/2?; str. 113: členové symmorií netvořili jistě 4% „celkové populace Athén“.

Vcelku lze konstatovat, že kol. Janouchová vložila do své diplomové práce mnoho úsilí pro zvládnutí nejjednoduššího tématu; téma zpracovala se zájmem a dospěla k řadě zjištění, které obohacují naše znalosti o významných historických fenoménech athénských a řeckých dějin a detailech řeckých mezistátních vztahů i jejich finančních zdrojích a nákladech. Přes naznačené nedostatky splňuje práce standardní požadavky na diplomovou práci a může být předmětem obhajoby.

V Praze, 7. září 2011

Doc. Václav Marek